

GÖREVE YENİ BAŞLAYAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MESLEĞE UYUM SORUNLARININ İNCELENMESİ*

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Nisa KARA¹, Mehmet Kaan DEMİR²

* Bu çalışma "Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Çevreye ve Mesleğe Uyum Sorunlarının İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

¹ Öğretmen, Balkır İlkokulu, Şanlıurfa, nisakara9334@gmail.com, ORCID: 0000-0003-2229-8998.

² Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Çanakkale, mkdemir2000@yahoo.com, ORCID: 0000-0001-8797-0410.

Geliş Tarihi: 21.10.2019 Kabul Tarihi: 12.03.2020

Öz: Bu araştırmanın amacı, göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum sorunlarını ortaya koymaktır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen ve 5 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu ise 2018 yılı Temmuz atamasında en çok sınıf öğretmeni atamasının yapıldığı Şanlıurfa, Van, Ağrı, Şırnak ve Mardin illerinde göreve yeni başlayan 40 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada bulgular, içerik analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Bulgular, NVivo paket programı ile modellenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde hizmet öncesi eğitimlerini teorik olarak almaları fakat edindikleri bilgileri uygulama konusunda yetersiz kalmalarından dolayı etkisiz buldukları görülmüştür. Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde kıdemli meslektaşları ve okul yöneticilerini etkili buldukları saptanmıştır. Yaşadıkları uyum sorunları çerçevesinde göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin eğitim fakültesindeki öğretim elemanlarına en çok; dersleri uygulamalı olarak işlemeleri, öğretmen adaylarına ise; kendilerini Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin imkân ve koşullarına hazırlamaları gerektiği konularında öneriler sunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, hizmet öncesi eğitim, adaylık dönemi, mesleğe uyum.

INVESTIGATION OF THE PROBLEMS OF ADAPTATION TO THE OCCUPATION AMONG RECENTLY APPOINTED PRIMARY SCHOOL TEACHERS

Abstract:

This study aimed to reveal the problems of adaptation to the occupation of the classroom teachers who are new to the profession. A qualitative research methodology with a phenomenological design was employed. A semi-structured interview form developed by the researcher consisting of five questions was used as the data collection tool. The study population consisted of 40 primary school teachers who recruit in Şanlıurfa, Van, Ağrı, Şırnak, and Mardin, cities with the highest number of new positions opened in July 2018. The findings were collected using content analysis, and the results were modeled with the NVivo package program. The results demonstrated that in the process of adaptation to the profession, the teachers perceived themselves as insufficiently prepared to the service, mainly due to the mostly theoretical lecturing methods in the school. It was determined that the new primary school teachers found their senior colleagues and school administrators efficient. The suggestions of the candidate teachers were as follows: for the administrators in the faculty of education, to add practical courses about teaching in rural areas; for academicians, to adopt applied course methods; and to teacher candidates, to prepare themselves for the facilities and conditions of the eastern and southeastern regions of Turkey.

Keywords: Primary school teacher, pre-service education, nomination period, adaptation to the profession.

Giriş

İlköğretimin ilk yılları, çocuğun ilk defa ailesinden farklı olarak içinde bulunduğu ortamda kendine yer bulma çabası güttüğü dönem olarak nitelendirilebilir. Sınıf ve okul da çocuk için en az 12 yıl sürecek serüvenin başlangıç noktasıdır. Okul toplumun bir yansımasıdır ve bu nedendir ki çocuğun ve toplumun önemli unutulmazlarından biri sınıf öğretmenidir. Sınıf öğretmenleri okulda sadece öğretmen misyonunu yüklenmemektedir. Yeri geldiğinde anne, baba yeri geldiğinde arkadaş rollerine bürünebilmektedir. Sınıf ortamında sınıfı yöneten demokratik bir lider, öğrencilerine rol modeldir (Odera, 2009).

İlkokul öğretmenleri öğrencilerinin gözünde davranışları ve bilgisi ile kendilerine rol model olması gerekçesiyle özel bir yere sahiptir. Temel eğitim dönemi çocukların kişilik gelişimi açısından hassas bir dönemdir. Yetişkinliğe hazırlık süreci olan bu dönemde kazanılan bilgi, tutum ve davranışlar öğretimin bir üst kademesinin niteliğinin temelini oluşturmaktadır (Gürkan, 1993). Öğretmenlik, okul ve okul dışında veli ve öğrenciler ile iletişimin sürdürüldüğü bir meslektir. Sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu köy ya da mezrada görevlerini icra etmektedir. Bu bölgelerde yöre halkı, öğretmenlere bilge gözü ile bakmakta ve her konuda onları bir danışman olarak görmektedir (Erkoç, 2010). Bir ülkenin doktorunu, mühendisini, polisini, askerini yetiştirenler öğretmenler aynı zamanda ülkelerin geleceğine yön veren en önemli unsurlardan biridir. Ülkelerin gelişmiş ülke statüsünde olabilmesinde, toplumda huzur ve refahın sağlanmasında, topluma fayda sağlayacak bireyler yetiştirilmesinde ve toplumun gelenek ve göreneklerinin nesiller boyu aktarılmasında öğretmenler oldukça büyük bir etkiye sahiptir (Odera, 2009). Bunun yanı sıra yaşamın ilk yedi yılında şekillendiği kabul edilen kişilik gelişiminin oluşmasının kritik döneminde sınıf öğretmenleri ile tanışan çocukların sağlıklı bir kişilik yapısına sahip olmalarında da öğretmenlerinin etkisi oldukça büyüktür (<http://www.so-der.org/kose-yazisi/8/sinif-ogretmenliginin-egitimsistemindeki-onemi-ve-verilmeyen-degeri.html>).

Aday öğretmen olmak Türkiye için özellikle de ilk atamaların ülkenin çeşitli zorluklarının üst seviyede yaşandığı bölgelere olması nedeniyle daha da önemlidir. Türk Dil Kurumu'nda (1998, s.23-24), aday kelimesi "bir iş için yetiştirilmekte olan kimse" şeklinde belirtilirken, adaylık kavramı ise "bir görevde yetiştirilme" olarak ifade edilmiştir. Literatürde ise bu kavramı Atasoy ve Yaman (1998), "göreve yeni başlayan ve bu süreçte mesleğe adapte olunması adına yetiştirme eğitime tabii tutulan kişi" olarak tanımlamışlardır.

Her öğretmen mesleğinin ilk yılında pek çok güçlük ile yüz yüze gelmektedir. Dolayısıyla mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin yaşadığı güçlükler literatürde güncel bir sorun olarak görülmemektedir (Sarı,2011).

Göreve yeni başlayan öğretmenlerin karşılaşılabileceği problemlerin temelini hizmet öncesi eğitim yetersizlikleri oluşturmaktadır (Erkoç, 2010). Öğretmenler uygulamayı lisans programlarının son senesinde yaptıkları için yeterli donanıma sahip olmadan mezun olmaktadır. Öğretmenlerin deneyimsiz oluşları öğretim planı hazırlama ve uygulama, öğretim materyali hazırlama, zaman yönetimini sağlama gibi önemli sorunları beraberinde getirmektedir (Tertemiz, 2002). Mesleğe yeni başlayan öğretmenler, etkili bir mesleki gelişim sürecinden geçmeyince sınıf yönetimi, öğretim, okul kültürü, meslektaş ve velilerle ilişkiler vb. konularda birçok güçlük yaşamaktadırlar. Dolayısıyla mesleğe yeni başlayan öğretmenlere nitelikli öğretmen olabilmeleri için mesleki ve bireysel gelişime yönelik ek destek sağlanmalıdır (Mizell, 2010).

Görevinin ilk yılında olan öğretmenler için ders planı hazırlamak oldukça güçtür (Kumi- Yeboah & James, 2012). Aynı zamanda bu programların niteliğinin uygula-

mayı da etkilediği açıktır (Oktar ve Bulduk, 2000; Schremer, 1991). Weinstein (1988), aday öğretmenlerin öğrenci beklentilerini karşılayacak düzeyde bir program hazırlama konusunda yetersiz olmalarının sınıf içinde problemler yaratacağını ifade etmiştir. Çalışmasında bu görüşe paralel bir yoruma yer veren Sarı da (2011) göreve yeni başlayan öğretmenlerin teorik bilgilerini uygulamaya dökme konusunda zorlandıklarını belirterek kalabalık mevcutlu sınıflarda öğrenciler ile birebir ilgilenmekte kendilerini yetersiz hissettiklerini vurgulamıştır.

Tanabe (2007), öğretmenlerin mesleklerinin ilk yılında “gerçeklik şoku” ile karşılaştıklarını belirtmiştir. Alanyazında bu görüşü destekleyen çalışmalarda yer almaktadır (Blomberg ve Knight, 2015; Knowlton, 2015). Gerçeklik şokunun nedenleri olarak da öğretmenlerin mesleğe karşı tutumlarının mesleğe başlamadan önce ve mesleğe başladıktan sonra olumsuz yönde değişmesine bağlanmaktadır. Görevinin ilk yılı öğretmenler için mesleki tutumları ve gelişimleri açısından büyük bir önem taşımaktadır (Gergin, 2010; Rust, 1994). Aynı zamanda bu süreç içerisinde öğretmenlerin mesleki kimlikleri de oluşmaya başlamaktadır (Feiman-Nemser, 2001).

Alanyazında mesleklerinin ilk üç yılında öğretmenlerin yaşamış oldukları güçlükler nedeniyle mesleği bıraktıkları durumların da olduğu belirtilmiştir (Dickson, Riddlebarger, Stringer, Tennant & Kennetz, 2014). Bunun nedeni olarak da niteliksiz bir adaylık süreci geçiren öğretmenlerin kendilerine güvenlerini yitirmeleri ve mesleklerine karşı olumsuz bir tutum içinde olmaları söylenebilir (Hammond 2005).

Alanyazında görüldüğü gibi öğretmenlerin adaylık süreçlerinde mesleğe uyum sağlayabilmeleri için çeşitli eğitim programlarına tabii tutulduğu görülmektedir. Bu programların göreve yeni başlayan öğretmenlerin mesleki ve çevresel boyutta yaşadığı sorunları giderebilme konusundaki yeterliliğini sorgulayabilmek adına göreve yeni başlayan öğretmenlerin sorunlarına ayrıntılı olarak değinilmiştir. Öğretmen yetiştirme programları ve aday öğretmenlik eğitim programlarında düzenlemeler yapılırsa da öğretmenlerin mesleklerinin ilk yılında yaşadığı sorunların devam ettiği görülmektedir. Bu araştırma, göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerine mesleğe uyum süreçlerinde gerekli rehberliğin sağlanmasına ilişkin öneriler sunulması açısından da önem taşımaktadır.

Literatürde Türkiye’de farklı branşlarda göreve yeni başlayan öğretmen sorunlarına birçok kez değinilmiş (Afsin, 1988; Akdağ, 2012; Ekinci ve Ayar, 2000; Erdemir, 2007; Ergenekon, 2004; Ergünay, 2018; Erkoç, 2010; Hamarat, 2002; Güvendir 2017; Kozikoğlu, 2016; Kösterelioğlu ve Kösterelioğlu, 2008; Öztürk, 2016), ancak göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde yaşadıkları sorunları ele alan sınırlı sayıda çalışmalar olduğu tespit edilmiştir (Doğan, 2015; Duran, Sezgin ve Çoban, 2011; Sarı, 2011). Yapılan bu araştırmalar sonrasında öğretmen yetiştirme programları ve aday öğretmenlik eğitim programlarında düzenlemeler yapılırsa da öğretmenlerin mesleklerinin ilk yılında yaşadığı sorunların devam ettiği görülmektedir.

Bu araştırma, göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerine mesleğe uyum süreçlerinde gerekli rehberliğin sağlanmasına ilişkin öneriler sunulması açısından da önem taşımaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma; 2018 yılında göreve başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum sorunlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu amaçtan yola çıkılarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1- Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde *hizmet öncesi eğitimin* etkililiğine ilişkin görüşleri nelerdir?

2- Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin *kıdemli meslektaşlarının* mesleğe uyum sağlama süreçlerine etkililiğine ilişkin görüşleri nelerdir?

3- Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde *okul yöneticilerinin* etkililiğine ilişkin görüşleri nelerdir?

4- Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlardan yola çıkarak eğitim fakültesindeki *öğretim elemanlarına* önerileri nelerdir?

5- Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlardan yola çıkarak eğitim fakültesindeki *öğretmen adaylarına* önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum sorunlarını derinlemesine incelemek ve ortaya çıkarmak amaçlanmış ve buna bağlı olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2015) nitel araştırmayı, bir amaç doğrultusunda belirli bir olgu veya olayın derinlemesine incelenmesi olarak tanımlamıştır.

Araştırmada göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşantılarından yola çıkarak mesleğe uyum süreçleri hakkındaki görüşlerini kapsamlı şekilde ele almak amaçlandığı için, nitel araştırma desenlerinden olgubilim kullanılmıştır. Olgubilim, bireylerin farkında olduğu fakat derinlemesine bilgi sahibi olmadığı olgular üzerine yoğunlaşmak olarak ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2015). Buna bağlı olarak araştırmada belirlenen olgu "göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin *mesleğe uyumu*" olmuştur.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, seçkisiz olmayan örnekleme yaklaşımlarından amaçlı örnekleme yönteminin bir alt boyutu olan ölçüt örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Araştırmada bir konunun araştırmacı tarafından belirlenen ölçütlere bağlı olarak de-

Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Mesleğe Uyum Sorunlarının İncelenmesi

taylı incelenebilmesi adına, amaçlı örneklem türlerinden biri olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır (Neuman, 2006).

Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunu oluşturmak için belirlenen ölçüt; 2018 yılı Temmuz ayında yapılan öğretmen atamalarında en çok sınıf öğretmeni atamasının yapıldığı 5 ilde göreve yeni başlayan sınıf öğretmeni olma durumudur. Buna bağlı olarak araştırmanın çalışma grubunu, 2018 yılı Temmuz ayında Sınıf Öğretmenliği branşında en çok atama yapılan Şanlıurfa, Van, Ağrı Şırnak ve Mardin illerinde göreve yeni başlayan 40 sınıf öğretmeni oluşturmuştur.

Tablo 1. Çalışma grubunun demografik özellikleri

Öğretmen	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Daha önce ülkenin doğu veya güneydoğusunda yaşama durumu	Görev yaptığı il	Görev yaptığı yerleşim birimi
Ö1	Kadın	24	Bekâr	Yaşamadı	Ağrı	İl/Merkez
Ö2	Kadın	25	Bekâr	Yaşamadı	Ağrı	İlçe/Merkez
Ö3	Kadın	24	Bekâr	Yaşamadı	Ağrı	Köy
Ö4	Kadın	26	Evli	Yaşamadı	Ağrı	İl/Merkez
Ö5	Erkek	25	Bekâr	1 yıl yaşadı.	Ağrı	Köy
Ö6	Erkek	24	Bekâr	Yaşamadı	Ağrı	İl/Merkez
Ö7	Erkek	25	Bekâr	Yaşamadı	Ağrı	İlçe/Merkez
Ö8	Erkek	23	Bekâr	Yaşamadı	Ağrı	İlçe/Merkez
Ö9	Erkek	25	Evli	Yaşamadı	Şanlıurfa	Köy
Ö10	Kadın	25	Bekâr	Yaşamadı	Şanlıurfa	Köy
Ö11	Kadın	23	Evli	Yaşamadı	Şanlıurfa	Köy
Ö12	Erkek	23	Bekâr	Yaşamadı	Şanlıurfa	İl/Merkez
Ö13	Kadın	24	Evli	20 yıl yaşadı	Şanlıurfa	İl/Merkez
Ö14	Kadın	24	Bekâr	Yaşamadı	Şanlıurfa	İlçe/Merkez
Ö15	Erkek	24	Bekâr	Yaşamadı	Şanlıurfa	İlçe/Merkez
Ö16	Erkek	28	Bekâr	Yaşamadı	Şanlıurfa	İlçe/Merkez
Ö17	Kadın	24	Bekâr	Yaşamadı	Şırnak	İl/Merkez
Ö18	Erkek	24	Bekâr	Yaşamadı	Şırnak	İl/Merkez
Ö19	Kadın	23	Bekâr	Yaşamadı	Şırnak	Köy
Ö20	Kadın	23	Evli	19 yıl yaşadı	Şırnak	İl/Merkez
Ö21	Erkek	28	Bekâr	28 yıl yaşadı	Şırnak	İl/Merkez
Ö22	Erkek	28	Bekâr	Yaşamadı	Şırnak	İl/Merkez
Ö23	Erkek	26	Bekâr	Yaşamadı	Şırnak	İlçe/Merkez
Ö24	Kadın	24	Bekâr	Yaşamadı	Şırnak	İl/Merkez

Ö25	Kadın	22	Bekâr	18 yıl yaşadı	Şırnak	İl/Merkez
Ö26	Kadın	25	Bekâr	21 yıl yaşadı	Şırnak	İl/Merkez
Ö27	Erkek	26	Bekâr	Yaşamadı	Mardin	Köy
Ö28	Kadın	23	Bekâr	5 yıl yaşadı	Mardin	Köy
Ö29	Kadın	24	Bekâr	Yaşamadı	Mardin	Köy
Ö30	Erkek	23	Bekâr	Yaşamadı	Mardin	Köy
Ö31	Erkek	23	Bekâr	18 yıl yaşadı	Mardin	Köy
Ö32	Kadın	23	Bekâr	Yaşamadı	Mardin	Köy
Ö33	Erkek	25	Evli	Yaşamadı	Mardin	Köy
Ö34	Kadın	25	Bekâr	Yaşamadı	Van	Köy
Ö35	Erkek	24	Bekâr	Yaşamadı	Van	Köy
Ö36	Kadın	24	Bekâr	Yaşamadı	Van	İlçe/Merkez
Ö37	Erkek	27	Bekâr	27 yıl yaşadı	Van	Köy
Ö38	Kadın	25	Bekâr	Yaşamadı	Van	Köy
Ö39	Kadın	26	Bekâr	26 yıl yaşadı	Van	Köy
Ö40	Erkek	25	Bekâr	25 yıl yaşadı	Van	Köy

Tablo 1’de araştırmanın çalışma grubunun Şanlıurfa, Van, Ağrı, Şırnak ve Mardin illerinde göreve yeni başlayan 22 kadın, 18 erkek olmak üzere toplam 40 sınıf öğretmeninden oluştuğu görülmektedir. Araştırmanın çalışma grubunun 20’si köy, 13’ü il merkezi ve 7 ‘si ilçe merkezlerinde göreve başlamıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen ve 5 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme önceden hazırlanmış soruların cevabını karşılıklı iletişim yoluyla almayı ifade etmektedir. Soruların önceden hazır olması ise bu tekniğin en önemli avantajıdır. Araştırmada bu tekniğin kullanılma amacı araştırılan olguya ilişkin bireylerin yaşantılarını derinlemesine incelemektir (Creswell, 2007).

Yarı yapılandırılmış görüşme formunun hazırlanma sürecinde ilk olarak ilgili alan yazın taranmıştır. Yapılan araştırma sonucunda taslak bir form hazırlanmış ve göreve yeni başlayan 4 sınıf öğretmeni ile pilot uygulama yapılmıştır. Uygulama sonrası araştırmacılar tarafından sorular tek tek incelenmiş ve düzenlemeler yapılmıştır. Forma son şeklini vermek için alanla ilgili 2 uzman görüşlerine de başvurulmuş ve yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Nitel araştırmalarda geçerlik kavramı literatürde araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve objektif şekilde yansıtması olarak yer almaktadır (Kirk ve Miller, 1986; Akt. Yıldırım ve Şimşek 2015). Araştırmanın geçerliliğinin sağlanması için

araştırmaya katılan göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrudan aktarmalar ile ifade edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak adına araştırmacıların birbirinden bağımsız olarak yapmış olduğu kod ve temalara ayırma işlemi karıştırılmıştır. Taylor (2005) araştırmanın güvenilirliği için karşılaştırma sonucunda kodlayıcılar arasındaki uyumun %80-%90 arasında olması gerektiğini belirtmiştir. Bu uyum yüzdesini yakalayabilmek adına Miles ve Huberman (1994)'ın "Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)×100 olarak belirttiği formülden yararlanılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın güvenilirliği %88 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenleri ile görüşmelerin yapılabilmesi için resmi izinler alınmış ve öğretmenlerin uygun oldukları gün ve saatler doğrultusunda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğretmenlere araştırmada kimlik bilgilerinin gizli tutulacağı ve verdikleri cevapların yalnızca araştırma bulgularında kullanılacağı beyan edilmiştir. Gönüllülük esasına dayanılarak gerçekleştirilen görüşmelerde her bir öğretmen ile ortalama 25- 30 dk görüşülmüş ve izinleri alınarak görüşme kayıt altına alınmıştır.

Araştırmada alanyazında daha önce rastlanılmayan yeni kod ve temalara ulaşma ihtimali göz önünde bulundurularak içerik analizi yöntemine başvurulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2015). Patton (2014)'a göre içerik analizi, ana temada neyin önemli olduğunu vurgulamak adına verileri kategorilere ayırmayı kapsayan bir süreçtir.

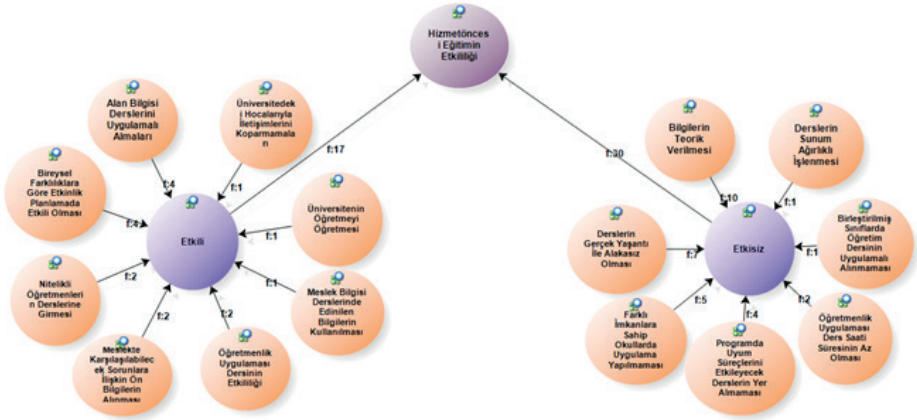
İçerik analizi yapılırken öncelikle ses kaydı yapılarak elde edilen veriler yazılı hale getirilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin isimleri kullanılmamış her bir öğretmen Ö1, Ö2, Ö3,.....Ö40 şeklinde kodlanmıştır. Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin demografik özellikleri belirlenerek tablolaştırılmıştır. Bunun ardından önceden belirgin olmayan temaları ortaya çıkarmak amacıyla yapılan içerik analizinde, toplanan veriler araştırmacı ve bir alan uzmanı tarafından birbirinden bağımsız şekilde önce kavramsallaştırılmış ve kodlar oluşturulmuş, daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre düzenlemeler yapılmış, verileri açıklayan temalar oluşturulmuş ve son olarak analiz sonucu elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Araştırmacıların analiz sonuçlarının paralelliği, Miles ve Huberman (1994)' ın belirlemiş olduğu güvenilirlik katsayısı formülü ile tespit edilmiştir. İçerik analizi sonuçlarını görsele dökebilmek adına öncelikle analiz tabloları oluşturulmuş ve sonuçlar frekans olarak belirtilmiştir. Yapılan içerik analizi sonucu elde edilen bulgular ise NVivo paket programı ile modellenmiştir.

Bulgular ve Yorum

Hizmet öncesi Eğitimin Mesleğe Uyum Süreçlerine Etkisine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı "Hizmet öncesi aldığımız eğitim mesleğe uyum sürecinizde etkili oldu mu? Neden?" sorusundan oluşmaktadır. Bu alt amaca ilişkin bulgular ve öğretmenlerin görüşleri "hizmetöncesi eğitimin etkililiği" teması altında Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde hizmet öncesi eğitimlerinin etkisinin modellenmesi

Şekil 1’de göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde hizmet öncesi eğitimlerinin etkililiğine ilişkin görüşlerinin; “*etkisiz*” (f: 30) ve “*etkili*” (f: 17) olmak üzere iki temaya ayrıldığı, bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde hizmet öncesi eğitimlerini etkisiz buldukları görülmektedir.

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde hizmet öncesi eğitimlerini “*Bilgilerin teorik verilmesi*” (f:10), “*Derslerin gerçek yaşantı ile alakasız olması*” (f:7), “*Farklı imkanlara sahip okullarda uygulama yapılmaması*” (f:5), “*Programda uyum süreçlerini etkileyecek derslerin yer almaması*” (f:4), “*Öğretmenlik uygulaması ders saati süresinin az olması*” (f:2), “*Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin uygulamalı olarak alınmaması*” (f:1) ve “*Derslerin sunum ağırlıklı işlenmesi*” (f:1) nedenlerinden dolayı etkisiz buldukları anlaşılmaktadır.

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenleri mesleğe uyum süreçlerinde hizmet öncesi eğitimlerini “*Alan bilgisi derslerini uygulamalı almaları*” (f:4), “*Bireysel farklılıklara göre etkinlik planlamada etkili olması*” (f:4), “*Nitelikli öğretmenlerin derslerine girmesi*” (f:1), “*Meslekte karşılaşılabilecekleri sorunlara ilişkin ön bilgilerin alınması*” (f:1) nedeniyle etkili buldukları ifade edilmiştir.

Buna ek olarak öğretmenler “*Öğretmenlik uygulaması dersinin etkililiği*” (f:1), “*Meslek bilgisi derslerinde edinilen bilgilerin kullanılması*” (f:1), “*Üniversitenin öğretmeyi öğretmesi*” (f:1) ve “*Üniversitedeki hocalarıyla iletişimlerini koparmamaları*” (f:1) yönünde görüş belirtmişlerdir. Ö₉ ve Ö₂₁’in bu konudaki görüşleri şöyledir:

Ö₉ (erkek, 25 yaşında, evli, daha önce ülkenin doğu veya güneydoğusunda yaşamamış, Şanlıurfa’da görev yapıyor):

Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Mesleğe Uyum Sorunlarının İncelenmesi

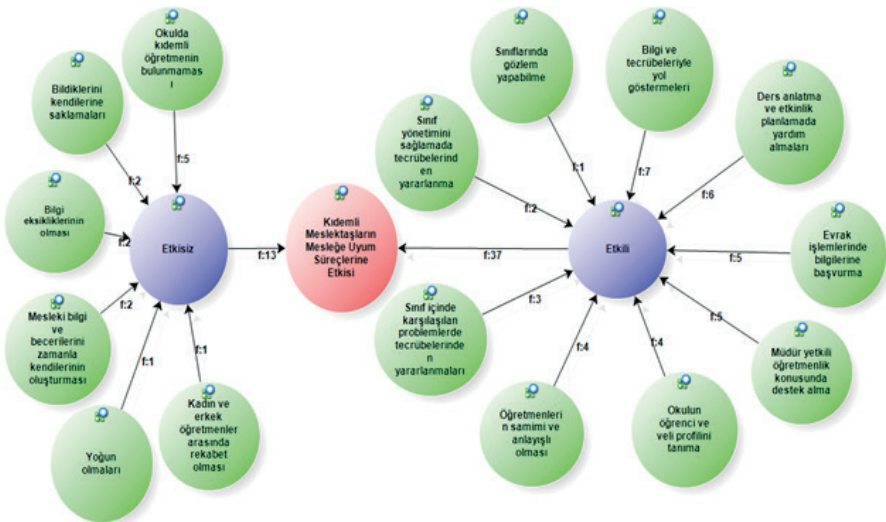
“Söz konusu üniversiteden aldığımız eğitim teori ve uygulama anlamında hiçbir alanda işimize yaramamaktadır. Bunun sebebi aldığımız eğitim normal hayat şartlarına göre yasayan öğrencilerde etkili olmaktadır mesela büyükşehirlerde etkili olmakta lakin güneydoğu ve doğu Anadolu da köylerde okuyan öğrenciler üstünde etkili olmamaktadır. Uygulama anlamında öğrendiğimi ve edindiğimiz tecrübeler il merkezinde okuyan öğrenciler üstünde etkili olmakta lakin köylerde veli desteği olmayan kısım ortasında okula terlikle gelen serçe parmak boyutunda kalemle yazmaya çalışan evde anne ve babasından dayak yiyen en az 6 kardeşi olan ilçe merkezini dünyanın merkezi sanan köyden dışarı kolay kolay çıkamayan boğazından ekmek ve katı gıda dışında bir şey geçmeyen kahvaltı yapmayan ve öğretmen Türkçe konuştuğu için onu anlamayan öğrenciler için değil kesinlikle değil.”

Ö₂₁ (erkek, 28 yaşında, bekâr, daha önce ülkenin doğu veya güneydoğusunda 28 yıl yaşamış, Şırnak’ da görev yapıyor.):

“Hizmet öncesi aldığım staj eğitimi mesleki açıdan tecrübe kazandırıyor. Bu da neyle karşılaşacağımız konusunda ön bilgiler veriyor. Olumlu yansımalarının olduğunu düşünüyorum.”

Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Mesleğe Uyum Süreçlerinde Kıdemli Meslektaşlarının Etkisine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı “Kıdemli meslektaşlarınızın mesleğe uyum sağlama sürecinizde etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” sorusu ile ifade edilmiştir. Bu alt amaca ilişkin bulgular öğretmenlerin görüşleri” kıdemli meslektaşların mesleğe uyum süreçlerine etkisi” teması altında Şekil 2’ de sunulmuştur.

Şekil 2. Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde kıdemli meslektaşlarının etkisinin modellenmesi

Şekil 2'ye göre göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde kıdemli meslektaşlarının etkililiğine ilişkin görüşlerinin; “etkili” (f:37) ve “etkisiz” (f:13) olmak üzere iki temaya ayrıldığı, bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde kıdemli meslektaşlarını etkili buldukları görülmektedir.

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenleri mesleğe uyum süreçlerinde kıdemli meslektaşlarını “Okulda kıdemli öğretmenin bulunmaması” (f:5), “Bildiklerini kendilerine saklamaları” (f:2), “Bilgi eksikliklerinin olması” (f:2), “Mesleki bilgi ve becerilerini zamanla kendilerinin oluşturması” (f:2), “Yoğun olmaları” (f:1), “Kadın ve erkek öğretmenler arasında rekabet olması” (f:1) gerekçelerini belirterek etkisiz olduklarını savunmuşlardır.

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde kıdemli meslektaşlarının, “Bilgi ve tecrübeleriyle yol göstermeleri” (f:7), “Ders anlatma ve etkinlik planlamada yardım alma” (f:6), “Evrak işlemlerinde bilgilerine başvurma” (f:5), “Müdür yetkili öğretmenlik konusunda destek alma” (f:5), “Okulun öğrenci ve veli profilini tanıma” (f:4), “Öğretmenlerin samimi ve anlayışlı olması” (f:4), “Sınıf içinde karşılaşılan problemlerde tecrübelerinden yararlanma” (f:3), “Sınıf yönetimini sağlamada tecrübelerinden yararlanma” (f:2), “Sınıflarında gözlem yapabilmek” (f:1) nedenlerinden dolayı etkili bulmuşlardır. Ö₅ ve Ö₃₉'un bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

Ö₅ (erkek, 25 yaşında, bekâr, daha önce ülkenin doğu veya güneydoğusunda yaşamamış, Ağrı'da görev yapıyor):

“Tam olarak değil açıkçası; gerçi okulumuzda çok da kıdemli öğretmen bulunmamakla beraber bizden bir yıl önce göreve başlamış olan üç arkadaşımızla birlikteyiz. Sebebi nedendir tam olarak bilememekle birlikte belki onların bilgi eksikliğinden ya da başka sebeplerden dolayı çok da güzel yardım alabildiğimizi söylesem doğru olmaz diyebilirim.”

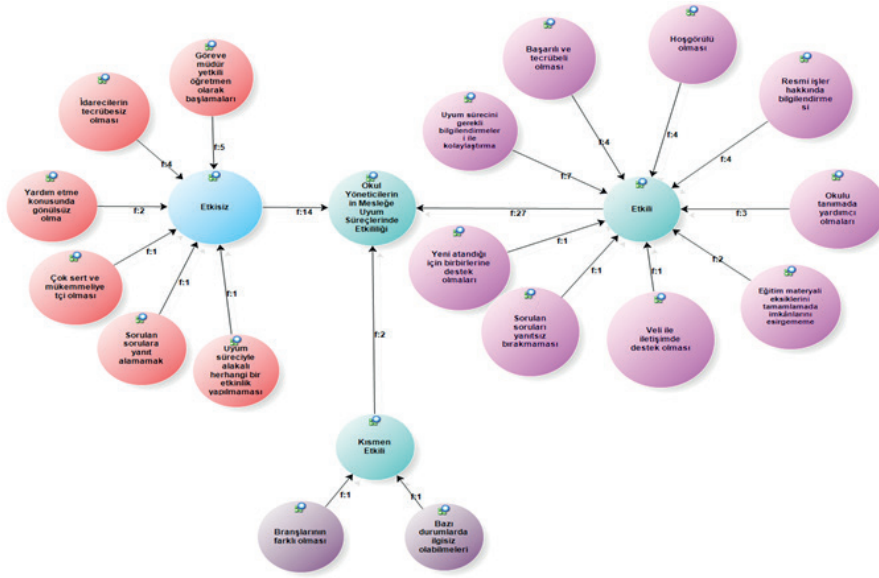
Ö₃₉ (kadın, 26 yaşında, bekâr, daha önce ülkenin doğu veya güneydoğusunda 26 yıl yaşamış, Van'da görev yapıyor):

“Evet. Benden önce 3 yıllık bir öğretmen gelmiş bu okula. Bana çevreyi tanıttı, çocuklar hakkında bilgi verdi, birleştirilmiş sınıf okuttuğumuz için ders planı hazırlamayı, dersi nasıl işlemem gerektiğini kendisinden öğrendim. Benim için çok faydalı oldu.”

Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Mesleğe Uyum Süreçlerinde Okul Yöneticilerinin Etkisine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı “Okul yöneticilerinizin mesleğe uyum sağlama sürecinizde etkili olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt amaca ilişkin bulgular ve göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin görüşleri “okul yöneticilerinin mesleğe uyum süreçlerine etkililiği” teması altında Şekil 3'te sunulmuştur.

Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Mesleğe Uyum Sorunlarının İncelenmesi

Şekil 3. Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde okul yöneticilerinin etkililiğinin modellenmesi

Şekil 3'e göre göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde okul yöneticilerinin etkisine ilişkin görüşlerinin "etkili" (f:27), "etkisiz" (f:14) ve "kısmen etkili" (f:2) şeklinde 3 temaya ayrıldığı, bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde okul yöneticilerini etkili buldukları görülmektedir.

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde okul yöneticilerinin "Göreve müdür yetkili öğretmen olarak başlamaları" (f:5), "İdarecilerin tecrübesiz olması" (f:4), "Yardıma etme konusunda gönülsüz olma" (f:2), "Çok sert ve mükemmeliyetçi olması" (f:1), "Sorulan sorulara yanıt alamamak" (f:1) ve "Uyum süreciyle alakalı herhangi bir etkinlik yapılmaması" (f:1) nedenlerinden dolayı etkisiz bulmuşlardır.

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenleri mesleğe uyum süreçlerinde okul yöneticilerini "Bazı durumlarda ilgisiz olabilmeleri" (f:1) ve "Branşlarının farklı olması" (f:1) gerekçeleriyle kısmen etkili bulmuştur.

Şekil 3'de göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde okul yöneticilerinin "Uyum sürecini gerekli bilgilendirmeleri ile kolaylaştırma" (f:7), "Başarı ve tecrübeli olması" (f:4), "Hoşgörülü olması" (f:4), "Resmi işler hakkında bilgilendirme" (f:4), "Okulu tanımada yardımcı olmaları" (f:3), "Eğitim materyali eksiklerini tamamlamada imkânlarını esirgememe" (f:2), "Veli ile iletişimde destek olma" (f:1), "Sorulan soruları yanıt-

sız bırakmaması” (f:1) ve “Yeni atandığı için birbirlerine destek olmaları” (f:1) gerekçeleriyle etkili bulmuşlardır.Ö₁, Ö₂₃ ve Ö₁₀’un bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

Ö₁ (kadın, 24 yaşında, bekâr, daha önce ülkenin doğu veya güneydoğusunda yaşamamış, Ağrı’da görev yapıyor):

“İdaremiiz maalesef her zaman olumsuzza odaklı. Yapıcı eleştiri değil, yıkıcı eleştiri yapıyorlar. O kadar sınıfımı donattığım, öğrencilerimin üzerine titrediğim halde asla yaranamıyorum. Ama onları takmıyorum, ben sadece kendi işime bakıyorum. Etkinliklerimi yapıyorum, çocuklarıyla ilgileniyorum, oyun oynatıyorum, her güzel şeyi onlara Ağrı şartlarında yaşatmaya çalışıyorum. Gerekli yardımı alabildiğimi bu anlamda düşünmüyorum.”

Ö₂₃ (erkek, 26 yaşında, bekâr, daha önce ülkenin doğu veya güneydoğusunda görev yapmamış, Şırnak’ta görev yapıyor):

“Kısmen, elinden geleni yaptı ama branşımız farklı olduğu için bu yardımı kısıtlı kaldı.”

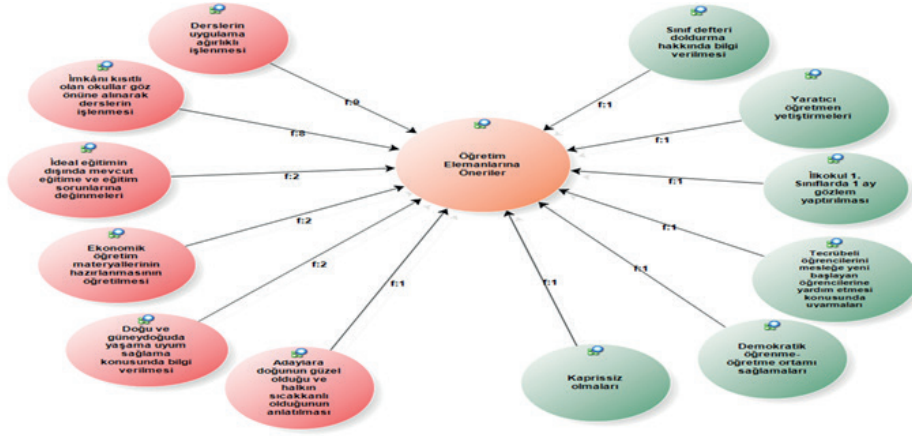
Ö₁₀ (kadın,25 yaşında, bekâr, daha önce ülkenin doğu veya güneydoğusunda yaşamamış, Şanlıurfa’da görev yapıyor):

“Okul yöneticim çok iyi hoşgörülü bir adam. Öğretmenlere karşı çok güzel davranıyor ve çok ılımlı, uzlaşmacı. Okulda demokratik ortam sağlanmış durumda. Ne zaman bir sorunum olsa yardımcı olur. Hatta benim yerime işlerimi bile hallettiği olur.”

Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlardan Yola Çıkarak Eğitim Fakültesindeki Öğretim Elemanlarına Sundukları Önerilere İlişkin Bulgular

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlardan yola çıkarak eğitim fakültesindeki öğretim elemanlarına sundukları öneriler “*öğretim elemanlarına öneriler*” teması altında Şekil 4’te yer almaktadır.

Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Mesleğe Uyum Sorunlarının İncelenmesi

Şekil 4. Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlardan yola çıkarak eğitim elemanlarına sundukları önerilerin modellenmesi

Şekil 4 incelendiğinde, göreve yeni başlayan sınıf öğretmenleri yaşadıkları sorunlardan yola çıkarak eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarına, “Derslerin uygulama ağırlıklı işlenmesi” (f:9), “İmkânı kısıtlı olan okullar göz önüne alınarak derslerin işlenmesi” (f:8), “İdeal eğitimin dışında mevcut eğitime ve eğitim sorunlarına değinmeleri” (f:2), “Ekonomik öğretim materyallerinin hazırlanmasının öğretilmesi” (f:2), “Doğu ve güneydoğuda yaşama uyum sağlama konusunda bilgi verilmesi” (f:2), “Adaylara doğunun güzel olduğu ve halkın sıcakkanlı olduğunu anlatılması” (f:1), “Kaprisiz olmaları” (f:1), “Demokratik öğrenme-öğretme ortamı sağlamaları” (f:1), “Tecrübeli öğrencilerini mesleğe yeni başlayan öğrencilerine yardım etmesi konusunda uyarılması” (f:1) “İlkokul 1. sınıflarda 1 ay gözlem yaptırılması” (f:1), “Yaratıcı öğretmen yetiştirmeleri” (f:1) ve “Sınıf defteri doldurma hakkında bilgi verilmesi” (f:1) şeklinde önerilerde bulunmuşlardır. \bar{O}_2 ve \bar{O}_5 ‘in sunmuş oldukları öneriler şu şekildedir:

\bar{O}_2 (kadın, 25 yaşında, bekâr, daha önce ülkenin doğu veya güneydoğusunda yaşamamış, Ağrı’da görev yapıyor):

“Öncelikle çoğu şey üniversitede teorikte anlatıldığı gibi olmuyor. Pratikte çok farklı. Buna da hazırlamalılar öğretmen adaylarını. Okul resmîyetinin ve hangi evrakların kullanılacağını da öğretilmesi gerekiyor bence. Çünkü hiçbir şey bilmeden gittik. Sınıf defteri nasıl yazılır bunun da anlatılması gerekiyor. Çok basit bir şey ama yeni atanan öğretmenlerin de en çok çekindikleri konu. 4 yıl üniversitede okudum. Hiçbir hocam da sınıf defteri böyle yazılır diye göstermedi. Gösterilmesi gerek. Sinek küçük mide bulandırır. Üniversitedeyken çok zorlandığım dersler oldu. Hayat Bilgisi Öğretimi, Oyun ve Fiziki Etkinlikler Öğretimi ve Müzik öğretimi gibi. Çok sorguladım “Neden bu kadar zorluyorlar bizi?” diye. Sonradan, mesleğe başladıktan sonra anladım kıymetlerini çok değerli hocalarımın. “İyi ki zorlamışlar” dedim. O yüzden meslekte zorlanmadan acaba demeden, şüpheye düşmeden işimi yapıyorum.”

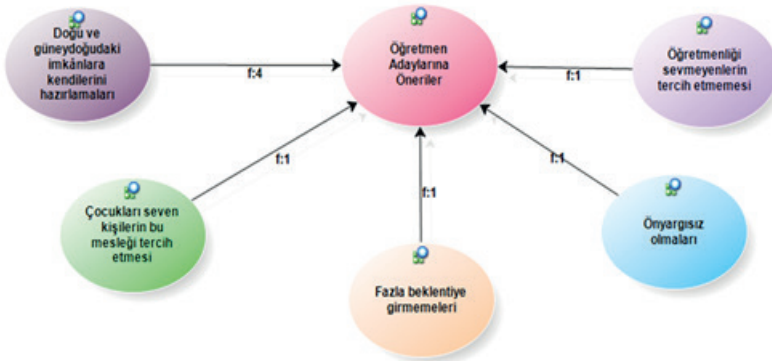
Ö₅ (erkek, 25 yaşında, bekâr, daha önce ülkenin doğu veya güneydoğusunda 1 yıl yaşamış, Ağrı'da görev yapıyor):

“Benim için en önemli soru bu olmuş diyebilirim zira ülkemizin dört bir yanındaki en nadide eğitim fakültelerinde birbirinden güzel yüzlerce bilgi aktarılmaya çalışılıyor bundan hiç şüphem yok ama maalesef gerçek yaşama geldiğimiz zaman okulda öğrenilenlerle atılan yerlerde yaşanan karşılaşılan durumlar arasında büyük bir uçurum oluyor. Biraz daha açmak gerekirse okullarımızda çok güzel teorik bilgiler, günümüz teknolojisi, çağdaş medeniyetlerin düzeyleri doğrultusunda tam olması gerektiği gibi kusursuz olması istenen ve beklenen eğitimler sunulurken bizlerin ilk atanmış oldukları yerlerde inanım bunları uygulayabilmek neredeyse imkânsız. Nedenlerini yukarıdaki sorulara vermiş olduğum yanıtları inceleyerek anlamak çok da zor olmayacaktır.

Kısacası öğretim elemanlarından tek ricam şu olabilir; yine öğrettiğiniz her şeyi hatta fazlasını anlatmaya aktarmaya devam ediniz ama lütfen şunu da unutmayınız bu ülkenin her karışı arasında uçurum farklar var en iyi öğrenci en iyi imkanlara sahip aileler varsa en kötü en zor durumda her şeye muhtaç aileler, insanlar ve öğrenciler de var bunu unutmayalım. Standart kalitede bir eğitim öğretim yapmak olanaksız. O yüzden lütfen birazda bu gerçekleri unutmadan görmezden gelmeden yeni öğretmen adayları yetiştiriniz; yetiştiriniz ki bu ülke bu gençler daha fazla bodoszlamadan nereye geldik biz bu ne gibi durumlarla karşı karşıya gelmeden ülkemizin gerçeklerine hazırlıklı ve önlem alabilen, çözüm üretmeye çalışabilen azimli, sabırlı ve iradeli öğretmenler olsun.”

Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlardan Yola Çıkarak Öğretmen Adaylarına Sundukları Öneriler

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlardan yola çıkarak öğretmen adaylarına sundukları öneriler “öğretmen adaylarına öneriler” teması altında şekil 5’te sunulmuştur.

Şekil 5. Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlardan yola çıkarak öğretmen adaylarına önerilerinin modellenmesi

Şekil 5’de göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlardan yola çıkarak eğitim fakültesindeki öğretmen adaylarına *“Doğu ve güneydoğudaki imkânlarla kendilerini hazırlamaları”* (f:4), *“Çocukları seven kişilerin bu mesleği tercih etmesi”* (f:1), *“Fazla beklentiye girmemeleri”* (f:1), *“Önyargısız olmaları”* (f:1) ve *“Öğretmenliği sevmeyenlerin bu mesleği tercih etmemeleri”* (f:1) şeklinde önerilerde buldukları görülmektedir. Bu hususta Ö₄ ve Ö₃₇ ’nin önerileri şu şekildedir:

Ö₄ (kadın, 26 yaşında, evli, daha önce ülkenin doğu veya güneydoğusunda yaşamamış, Ağrı’da görev yapıyor):

“Öncelikle önerim öğretmen adaylarına. Kesinlikle çocukları seviyorsanız bu işi tercih edin aksi halde hem onlara hem size eziyet olur bu meslek...”

Ö₃₇ (erkek, 27 yaşında, bekar, daha önce ülkenin doğu veya güneydoğusunda 27 yıl yaşamış, Van’da görev yapıyor):

“...Öğretmen adayları atanacakları yerde üniversitedeki gibi imkanları bulamayacaklar. Her şey sınırlı ve kendilerini buna göre hazırlamaları gerek....”

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde hizmet öncesi eğitimlerinin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler bunun nedeni olarak en çok; üniversitelerde bilgilerin teorik olarak verilmesi, işlenen derslerin gerçek okul ortamını yansıtmaması ve farklı imkânlarla sahip okullarda uygulama eğitiminin verilmemesi gerekçelerini sunmuşlardır. Yeşilyurt ve Karakuş (2011), Elazığ ilinde görev yapan aday sınıf öğretmenlerinin de araştırma bulgusuyla benzer şekilde hizmet öncesi eğitim ile uygulama arasında büyük farklılık olduğu yönünde görüş belirttiklerini çalışmasında ifade etmiştir. Araştırmanın bu alt boyutunda benzer sonuca ulaşan bir diğer çalışmada Nahal (2010), aday öğretmenlerin lisans eğitimleri ile gerçek sınıf ortamı arasında büyük bir farklılık gördüğünü belirtmiştir. Lisans eğitiminin aday öğretmenler tarafından yetersiz bulunduğunu belirten çalışmasında Sarı ve Altun (2015), öğretmenlerin lisans programında resmi yazışmalar hususunda bilgi edinmediklerini ve meslekleri ile ilgili mevzuat hakkında eğitim almadıklarını ifade etmiştir. Ergünay (2018) çalışmasında, lisans eğitiminde alınan öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmenler tarafından yetersiz bulunduğunu ve lisans eğitimi ile mesleki yaşantıları arasında büyük farklılık olduğunu belirterek benzer bir sonuca ulaşmıştır. Kara, Demir, Arcagök ve Şahin (2018) sınıf öğretmenleri ile yapmış oldukları çalışmalarında, öğretmenlerin hizmet öncesi aldıkları eğitimi mesleki gelişimleri açısından yetersiz bulduklarını belirterek araştırma ile örtüşen bir sonuca ulaşmışlardır. Araştırma ile benzer sonuca ulaşan ve İngilizce öğretmenleri ile yürüttüğü çalışmasında Güvendir (2017), öğretmenlerin hizmet öncesi eğitim ile mesleki uygulamalarının örtüşmediği yönünde görüş bildirdiklerini ifade etmiştir.

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde kıdemli meslektaşlarının etkili olduğu görülmüştür. Bunun nedeni olarak öğretmenler en çok,

bilgi ve tecrübeleriyle kendilerine yol gösterdiklerini, ders anlatma ve etkinlik planlama konusunda onlardan yardım aldıklarını ve evrak işlemlerinde bilgilerine başvurduklarını ifade etmişlerdir. Araştırma ile benzer sonuca ulaşan Kozikoğlu (2016) öğretmenlerin mesleklerinin ilk yılında en az meslektaşları ile iletişim konusunda sorun yaşadıklarını ifade etmiştir. Araştırmadan farklı bir sonuca ulaşan Öztürk (2016) çalışmasında, köyde görev yapan öğretmenlerin meslektaşları ile iletişimde sorun yaşadıklarını belirtmiştir. Yine Confait (2015) aday öğretmenlerin meslektaşları ile bilgi paylaşımı konusunda sorun yaşadıklarını çalışmasında belirterek araştırmadan farklı bir sonuca ulaşmıştır. Tokar Gökçe (2013), çalışmasında aday öğretmenlerin bakanlıktan, okul yönetiminden ve kıdemli meslektaşlarından rehberlik alamadıklarını ifade ederek araştırma ile örtüşmeyen bir sonuca ulaşmıştır. Benzer şekilde Ergenekon (2005) çalışmasında, göreve yeni başlayan öğretmenlerin meslektaşları ile iletişim sorunu yaşadıkları bulgusuna ulaşmıştır.

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin mesleğe uyum süreçlerinde okul yöneticilerinin etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu hususta verilen en sık cevaplar ise; okul yöneticilerinin gerekli bilgilendirmeleri ile öğretmenlerin okula uyum süreçlerini kolaylaştırması, başarılı, tecrübeli ve hoşgörülü olmaları aynı zamanda resmi işler hakkında bilgilerine başvurmaları olarak yer almıştır. Araştırma sonucu ile örtüşen çalışmasında Hamarat (2002) okul yöneticilerinin aldıkları hizmet içi eğitime bağlı olarak aday öğretmenleri okula ve çevreye uyum sürecinde yetiştirmede etkili oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu hususta Öztürk (2008) çalışmasında aday öğretmenlerin okul yöneticileri ve müfettişler ile iletişimde sorun yaşadıklarını belirterek araştırmadan farklı bir sonuca ulaşmıştır. Yine Çermik (2003) çalışmasında, idarecilerden mesleki desteği alamadıkları bulgusuna ulaşmıştır. Doğan (2015) yaptığı çalışmada göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin okul idaresinden gerekli desteği alamadıklarını belirtmiş ve araştırmadan farklı bir sonuca ulaşmıştır. Dağdeviren (2009) örneğini köyde görev yapan öğretmenlerin oluşturduğu yüksek lisans tezi çalışmasında, idarecilerin öğretmenler arasında ayrımcılık yaptığı belirterek araştırmadan farklı bir sonuca ulaşmıştır. Michel (2013) çalışmasında aday öğretmenlerin idareciler ve meslektaşları tarafından gerekli desteği aldıklarını ifade ederek araştırma ile benzer sonuca ulaşan çalışmalardan biri olmuştur.

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlardan yola çıkarak eğitim fakültesindeki öğretim elemanlarına en çok; derslerin uygulama ağırlıklı işlenmesi ve imkânları kısıtlı olan okulları da göz önünde bulundurarak öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmeleri önerilerini sunmuşlardır. Durdukoca ve Ege (2016), sınıf öğretmeni adaylarının lisans programında derslerin teorik olarak işlenmesinden rahatsız olduklarını ifade etmiş ve araştırma bulgusuna paralel sonuca ulaşmışlardır. Benzer şekilde Büyükgöze Kavas ve Bugay (2009) sınıf öğretmeni adayları ile yapmış oldukları çalışmalarında, öğretmen adaylarının lisans programlarındaki dersleri teorik olarak işlemeleri nedeniyle yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir. Ceylan ve Demirkaya

(2006) çalışmalarında, öğretmen adayları öğretim elemanlarının ders işleme hususunda beklentilerini karşılayamadıkları yönünde görüş belirtmiş ve araştırma ile benzer sonuca ulaşmışlardır.

Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenleri yaşadıkları sorunlardan yola çıkarak öğretmen adaylarına en çok; doğu ve güneydoğu bölgelerindeki imkânlarla kendilerini hazırlamaları önerisini sunmuşlardır. Akdağ (2012) öğretmen adayları ve bu adaylardan göreve yeni başlayan öğretmenler ile yürüttüğü çalışmasında, öğretmenlerin bu oldukları koşullar ile adaylık dönemlerindeki beklentilerinin örtüşmediğini belirterek araştırmanın bu boyutuyla örtüşen bir sonuca ulaşmıştır.

Kaynakça

- AFŞİN, F.N. (1988). *Stajyer öğretmenlerin meslekle ilgili sorunları ve çözüm yolları* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- AKDAĞ, Z. (2012). Beynin early childhood education teachers' struggles in remote areas. *International Journal of Educational Researchers*, 5(3), 1-13.
- BLOMBERG, S., Knight, B. A. (2015). Investigating novice teacher experiences of the teaching dynamics operating in selected school communities in Finland. *Improving Schools*, 18(2), 157-170.
- BÜYÜKGÖZE KAVAS, A. ve Bugay, A. (2009). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde gördükleri eksiklikler ve çözüm önerileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(29), 13-21.
- CEYLAN, S. ve Demirkaya, H. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmenliği programı ve program dahilinde sunulan hizmetler konusundaki memnuniyet düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(12), 146-160.
- CONFAIT, S. (2015). Beginning teachers' challenges in their pursuit of effective teaching practices. *Cogent Education*, 2 (991179), 1-18.
- CRESWELL, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design choosing among five approaches*. Sage Publications.
- DAĞDEVİREN. İ. (2009). *Köyde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim- Öğretim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar (Sivas ili örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- DICKSON, M., Riddlebarger, J., Stringer, P., Tennant, L., & Kennetz, K. (2014). Challenges faced by Emirati novice teachers. *Near and Middle Eastern Journal of Research in Education*, <http://dx.doi.org/10.5339/nmejre.2014.4>.
- DOĞAN, Z. G. (2015). *Göreve yeni başlayan öğretmenlerin yaşadığı sosyal kültürel ve mesleki sorunlar* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

- DURAN, E., Sezgin F. ve Çoban O.(2011). Aday sınıf öğretmenlerinin uyum ve sosyalleşme sürecinin incelenmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü dergisi*, 31, 465-478.
- DURDUKOCA FIRAT, Ş. ve Ege İ. (2016). Sınıf öğretmenliği lisans öğretim programının aday öğretmenlerin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 11, 1131-1148.
- EKİNCİ, G. ve Ayar, A. (2000, 10-12 Mayıs). Stajyer beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki problemleri. *II.Ulusal öğretmen yetiştirme sempozyumu*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Çanakkale, 68- 71.
- ERDEMİR, N. (2007). Mesleğe yeni başlayan fen bilgisi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar ve şikâyetleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(22), 135- 14.
- ERKOÇ, A.(2010). *Aday öğretmenlerin göreve başladıklarında karşılaştıkları sorunlar* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- ERGÜNAY, O. (2018). *Aday öğretmenlerin ilk yıl mesleki deneyimlerinin Hammerness, Darling-Hammond ve Bransford'un öğretmen eğitimi modeli bağlamında incelenmesi: bir çoklu durum çalışması* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- GERGİN, E. (2010). *Mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin ilk yıllarda karşılaştığı zorluklar ve bu zorluklarla başa çıkma yolları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- GÜRKAN, T. (1993). *İlkokul öğretmenlerinin öğretmenlik tutumları ile benlik kavramları arasındaki ilişki*. Ankara: Sevinç Matbaası.
- GÜVENDİR, E. (2017). Göreve yeni başlayan İngilizce öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 52, 74-94.
- HAMARAT, F. (2002). *İlköğretimde okul yöneticilerinin aday öğretmenleri işbaşında yetiştirmedeki rolleri ve yetiştirme uygulamaları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- HAMMOND, M. (2005). *Next steps in teaching: A guide to starting your career in the secondary school*. London & New York: Routledge.
- KARA, N., Demir M. K., Arcagök, S. ve Şahin Ç.(2018). Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimleri açısından sınıf eğitimi lisans programının yeterliliği. *Turkish Studies*, 13, 1061-1082.
- KOZİKOĞLU, İ. (2016). *Öğretimin ilk yılı: Mesleğin ilk yılındaki öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler, hizmet öncesi eğitim yeterlikleri ve mesleğe adanmışlıkları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- KÖSTERELİOĞLU İ. ve Kösterelioğlu M.A. (2008). Stajyer öğretmenlerin mesleki yeterliliklerini kazanma düzeylerine ilişkin algıları. *SAÜ Fen Edebiyat Dergisi*, 10(2), 257-275.
- KUMI-YEBOAH, A.& James, W. (2012). Transformational teaching experience of a novice teacher. *Adult Learning*, 23(4), 170-177.

Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Mesleğe Uyum Sorunlarının İncelenmesi

- MILES, M.B., and Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.), California: Sage Publications.
- MICHEL, H. A. (2013). *The first five years: Novice teacher beliefs, experiences, and commitment to the profession* (Yayınlanmış doktora tezi).San Diego: University of California.
- NAHAL, S. (2010). Voices from the field: Perspectives of first-year teachers on the disconnect between teacher preparation programs and the realities of the classroom. *Research in Higher Education Journal*, 2-19.
- NEUMAN, W.L. (2006). *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*. Toronto: Pearson.
- ODERA, P. (2009). "Changing role of teachers in contemporary educational institutions". *Indian Journal Social Science Researches*, 6(1), 29-38.
- OKTAR, İ. ve Bulduk, S., (2000). "Orta öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin davranışlarının değerlendirilmesi." *Millî Eğitim Dergisi*, 142.
- ÖZTÜRK, M. (2016). Köy ve kasabalarda görev yapan öğretmenlerin mesleğin ilk yılında yaşadıkları güçlükler. *İlköğretim Online*, 15(2), 378-390.
- RUST, F. O. (1994). The first year of teaching: It's not what they expected. *Teaching and Teacher Education*, 10(2), 205-217.
- SARI, M.H. ve Altun, Y. (2015). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 213-226.
- SCHREMER, O. D. (1991). The teacher a category in curriculum evaluation. *Studies in Educational Evaluation*, 17, 23-39.
- TANABE, S. (2007). Professional induction of teachers in Japan. Zuljan, M. V., Vogrinc, J. (Ed.), *Professional Inductions of Teachers in Europe and Elsewhere*. (pp. 180-190).Slovenya: University of Ljubljana Faculty of Education.
- TERTEMİZ, N.(2002). "Sınıf yönetimi ve disiplin". *Sınıf Yönetimi*, Küçükahmet, L (Ed.). Ankara: Nobel Yayıncılık. 59-80.
- TOKER GÖKÇE, A. (2013). Sınıf öğretmenlerinin adaylık dönemlerinde yaşadıkları mesleki sorunlar. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 137-156.
- WEINSTEIN C.S.(1988). Pre-service teachers expectations about the first year of teaching. *Teaching&Teacher Education*, 4(1), 31-40.
- YEŞİLYURT, E., ve Karakuş, M. (2011). The problems teachers encountered during the candidacy process. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(1), 261-293.
- YILDIRIM, A. ve Şimşek, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- <http://www.so-der.org/kose-yazisi/8/sinif-ogretmenliginin-egitim-sistemindeki-onemi-ve-verilmeyen-degeri.html>, 2 Kasım, 2018'de erişildi. <http://oygm.meb.gov.tr>(2 Kasım 2018'de erişildi.)